

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций

УТВЕРЖДАЮ

Проректор по образовательной деятельности КФУ

Проф. Таюрский Д.А.

КАЗАНСКИЙ ФЕДЕРАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ
ОБРАЗОВАНИЯ
(ДО КФУ)

_____ 20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарский язык в профессиональной коммуникации Б1.В.ДВ.3

Направление подготовки: 42.03.02 - Журналистика

Профиль подготовки: Новые компьютерные технологии в средствах массовой информации

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Шамсутдинова Р.Р.

Рецензент(ы):

Хадиева Г.К.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гарифуллин В. З.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 941821318

Казань
2018

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) Шамсутдинова Р.Р. , Rasima.Shamsutdinova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

- 1) развитие у студентов коммуникативной компетенции (речевой, языковой, социокультурной, компенсаторной и учебно-познавательной);
- 2) развитие и воспитание способности к личностному и профессиональному самоопределению студентов, их социальной адаптации;
- 3) формирование активной жизненной позиции как гражданина и патриота, а также как субъекта межкультурного взаимодействия;
- 4) развитие таких личностных качеств, как культура общения, умение работать в сотрудничестве, в том числе в процессе межкультурного общения;
- 5) развитие способности и готовности студентов к самостоятельному изучению татарского языка, к дальнейшему самообразованию с его помощью в разных областях знаний;
- 6) приобретение опыта творческой деятельности, опыта проектно-исследовательской работы с использованием татарского языка, в том числе в русле выбранного профиля.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ДВ.3 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 42.03.02 Журналистика и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 3 курсе, 6 семестр.

Федеральный государственный образовательный стандарт по направлению подготовки "Журналистика" (бакалавриат) предусматривает изучение дисциплины "Татарский язык" в составе гуманитарного, социального и экономического цикла, его вариативной части. Дисциплина занимает важное место в системе курсов, ориентированных на изучение языков.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-2 (общекультурные компетенции)	способностью анализировать основные этапы и закономерности исторического развития общества для формирования гражданской позиции
ОК-3 (общекультурные компетенции)	способностью использовать знания в области общегуманитарных социальных наук (социология, психология, культурология и других) в контексте своей социальной и профессиональной деятельности
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ОК-7 (общекультурные компетенции)	способностью работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия
ОК-8 (общекультурные компетенции)	способностью к самоорганизации и самообразованию
ОПК-18 (профессиональные компетенции)	способностью эффективно использовать иностранный язык в связи с профессиональными задачами

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

значение лексических единиц, связанных с тематикой выбранного профиля и с соответствующими ситуациями общения;

языковой материал: идиоматические выражения, оценочную лексику, единицы речевого этикета, обслуживающие ситуации общения в рамках новых тем, в том числе профильно-ориентированных;

новые значения изученных глагольных форм, средств и способов выражения модальности, условия, предположения, причины, следствия, побуждения к действию;

лингвострановедческую и страноведческую информацию, расширенную за счет новой тематики и проблематики речевого общения, с учетом выбранного профиля.

2. должен уметь:

вести диалог (диалог-расспрос, диалог-обмен мнениями/суждениями, диалог-побуждение к действию, этикетный диалог и их комбинации) в ситуациях официального и неофициального общения в бытовой, социокультурной и учебно-трудовой сферах, используя аргументацию, эмоционально-оценочные средства;

рассказывать, рассуждать в связи с изученной тематикой, проблематикой прочитанных/прослушанных текстов, описывать события, излагать факты, делать сообщения, в том числе связанные с тематикой выбранного профиля;

Описывать явления, события, излагать факты в письме личного и делового характера; заполнять различные виды анкет, составлять письменные материалы, необходимые для презентации результатов в проектной деятельности;

3. должен владеть:

основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области языкознания;

демонс к устной и письменной коммуникации.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

демонстрировать способность и готовность к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач;

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 6 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Фонетика. Аның өйрөнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.	6	1	2	4	0	Устный опрос
2.	Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүزلәр. Антоним, омоним, синоним сүزلәр.	6	2	2	2	0	Письменное домашнее задание
3.	Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.	6	3	2	2	0	Письменная работа

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
4.	<p>Тема 4. Морфология буенча гомуи мөгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләрә. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйлә үзенчәлекләре. Алмашлыкның лексик-гр</p>	6	4	2	4	0	Коллоквиум

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
5.	Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркөгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.	6	5	2	2	0	Письменное домашнее задание
6.	Тема 6. Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.	6	6	2	2	0	Устный опрос
7.	Тема 7. Жәмлә. Жәмләләренә төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.	6	7	2	2	0	Контрольная работа
	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	Зачет
	Итого			14	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәннең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика турында төшенчә бирү. Фонетик закончалыклар: ассимиляция, аккомодация, диссимиляция.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Фонетика турында төшенчә. Аваз һәм фонема турында аңлатма бирү. Авазларны өйрәнүнең өч аспекты. Орфография, орфоэпия, графика. Сүзләрнең дәрәҗә язылышы һәм әйтелеше. Фонетик закончалыклар. Сузыклар ассимиляциясе, тартыклар ассимиляциясе. Сузыкларның тартыкларга тәэсире, тартыкларның сузыкларга тәэсире. Диссимиляция күренеше.

Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары турында төшенчә бирү. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр. Антоним, аларның төрләре. Омонимнар, аларның төрләре. Синоним сүзләр.

Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар. Неологизмнар.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы. Диалекталь сүзләр. Һөнәри лексика. Кулланылыш ешлыгы ягыннан татар теленең сүзлек составы. Тарихи сүзләр һәм архаизмнар турында төшенчә бирү. Телдә барлыкка килә торган яңа сүзләр - неологизмнар.

Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемдә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйләүчәнлекләре. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе турында төшенчә. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. Һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Исемнең гомуми лексик-семантик мәгънәсе, морфологик категорияләре һәм төп синтаксик билгеләре. Исемнең лексик-грамматик төркемчәләре: ялгызлык һәм уртаклык исемнәр, конкрет һәм абстракт мәгънәле исемнәр. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешнең гомумкатегориаль мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Рәвешнең лексик-грамматик төркемчәләре: билге һәм хәл рәвешләре. Төркемчә эчендә рәвешләрнең мәгънә буенча бүленеше. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның гомумиләшкән мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Саннарның лексик-грамматик төркемчәләре: төп, тәртип, бүлем, чама, жыю саннары. Һәр төркемчәнең грамматик билгесе һәм сүз байлыгы. Бу төркемчәләрнең исем, сыйфат, рәвеш белән мөнәсәбәте һәм шуңа бәйле рәвештә төрләнүе (яки төрләнмәве) һәм синтаксик функциясе. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Саннарның исемләшүе. Алмашлык. Алмашлыкның гомумиләшкән лексик-грамматик мәгънәсе, морфологик һәм синтаксик билгеләре. Исем, сыйфат, рәвеш, сан алмашлыклары. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре: зат, күрсәтү, билгеләү, сорау, билгесезлек, юклык һәм тартым алмашлыклары. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләренә карата күнегүләр эшләү.

Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Төркөгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе. Фигыльдә дәрәжә. Ярдәмче фигыль белән ясалган аналитик фигыльләрдә мәгънә киңлеге һәм төрлелеге, аларны мәгънәләре буенча төркемләү. Фигыльләренң төзелеше. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Аваз ияртемнәренң семантик төркемчәләре һәм телдәге роле. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләренң мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлекләренң грамматик мәгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйлекләренә төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйлекләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйлекләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләренң төп функциясе, төркемчәләре, күпмәгънәлелеге. Кисәкчәләренң сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләренң мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Фигыль категорияләренә гомуми характеристика бирү: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжәләрен ачыклау. Затланышлы фигыльләр (хикәя, боерык, теләк, шарт) һәм затланышсыз (сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль, инфинитив) фигыльләр. Юнөлеш категориясе турында мәгълүмат бирү. Фигыльдә дәрәжә. Ияртемнәр. Аваз ияртемнәре һәм образ ияртемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләренң мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның сүз байлыгы. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлекләренң грамматик мәгънәләре, синтаксик функцияләре. Таләп иткән килешләренә карап бәйлекләренә төркемләү: баш һәм иялек килешен таләп итүче бәйлекләр, юнөлеш килешен таләп итүче бәйлекләр, чыгыш килешен таләп итүче бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Аларның үзенчәлеге, грамматик функцияләре һәм төркемчәләре: тезүче һәм ияртүче теркәгечләр. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Кисәкчәләренң төп функциясе, төркемчәләре, күпмәгънәлелеге. Кисәкчәләренң сүз һәм кушымча белән уртаклыгы һәм аермасы. Ымлык. Ымлыкларның семантик төркемнәре: императив һәм эмоциональ ымлыклар. Модаль сүзләр. Модаль сүзләренң мәгънәсе һәм синтаксик кулланылышы. Аларның төп функциясе.

Тема 6. Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүненң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүненң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләненң баш кисәкләре. Ия. Аның төп билгеләре, белдерелүе һәм төрләре. Хәбәр. Хәбәрненң төп билгеләре, белдерелүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә кисәкләре. Жәмләненң логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүненң торышы. Жәмләненң баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләренә анализ ясау тәртибе. Ике составлы жәмләләр. Жәмләненң баш кисәкләре. Ияненң төп билгеләре. Хәбәр. Хәбәрненң төп билгеләре, белдерелүе, төрләре. Ия белән хәбәр арасында тыныш билгеләре. Баш кисәкләргә анализ ясау тәртибе. Иярчен кисәкләр. Аергыч. Тәмамлык. Хәл. Аныклагыч. Модаль кисәкләр. Тиңдәш һәм аерымланган кисәкләр.

Тема 7. Жәмлә. Жәмләләренә төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләненң актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләреЖәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Жәмлә. Жәмләләрне төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләреЖәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы гомумиләштереп кабатлау. Кушма жәмлә синтаксисын гомумиләштереп кабатлау.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәннең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.	6	1	подготовка к устному опросу	10	устный опрос
2.	Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүzlәр. Антоним, омоним, синоним сүzlәр.	6	2	подготовка домашнего задания	12	письменное домашнее задание
3.	Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.	6	3	подготовка к письменной работе	12	письменная работа

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	<p>Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүزلәрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләр. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйләүчәнчәкләре. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның</p>	6	4	подготовка к коллоквиуму	12	коллоквиум

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
5.	Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнөлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.	6	5	подготовка домашнего задания	10	письменное домашнее задание
6.	Тема 6. Жәмлә кисәкләре. Жәмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жәмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жәмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.	6	6	подготовка к устному опросу	10	устный опрос
7.	Тема 7. Жәмлә. Жәмләләренә төркемләү принциплары һәм жәмлә төрләре. Жәмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жәмләдә сүз тәртибе. Гади жәмлә синтаксисы. Кушма жәмлә синтаксисы.	6	7	подготовка к контрольной работе	10	контрольная работа
	Итого				76	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузское освоение курса "Татарский язык" предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий, а также настоятельно требует рационального их сочетания. Традиционные образовательные технологии подразумевают использование в учебном процессе таких методов работ, как лекция, семинар.

В курсе реализованы могут быть новые информационные технологии, в частности, аудио и видеоматериалы

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Фонетика. Аның өйрәнү объекты, башка фәннәр арасындагы урыны. Фонетика фәнненең методлары. Орфография, орфоэпия, графика. Фонетик закончалыклар.

устный опрос , примерные вопросы:

Фонетика фәнненең өйрәнү объекты, нинди фәннәр белән бәйләнештә өйрәнелергә тиеш. Сузык авазларны төркемләү принциплары. Тартык авазларны төркемләү принциплары. Орфоэпик нормалар. Орфографик принциплар

Тема 2. Лексикология, аның төп предметы һәм бурычлары, тармаклары. Сүзнең лексик мәгънәсе һәм аның типлары. Күп мәгънәле сүзләр. Антоним, омоним, синоним сүзләр.

письменное домашнее задание , примерные вопросы:

1. Сингармонизм законың аңлатыгыз. Тексттан мисаллар китереgez. 2. Тексттан дүрт сүз алып, тулы фонетик анализ ясагыз.

Тема 3. Кулланылыш мохите (сферасы) ягыннан татар әдәби теленең сүзлек составы. Гомумхалык теле лексикасы.

письменная работа , примерные вопросы:

Тексттан архаизмнарны, алынма сүзләрне һәм диалектизмнарны табыгыз, аларны хәзерге татар әдәби телендәге сүзләр белән алыштырыгыз. Мәликә әби түзмәде, юл төенен почмактагы ярык капкачлы борыңгы сандык өстенә куеп, рәсемгә якынлагты. Аның барлык игътибары шул чуар буюулы кәгазь янына беркетелгән тонык фотографиягә юнәлде. Яхшылап карамас борың: - Нишләп шулчаклы сурәт асрыйлар? Житмәсә, кыйбла мәешенә куйганнар үзләрен. Кыямәт көнне жан сорый башласалар, ничек котылырбыз? - дип, кәефе кырылган иде. Ләкин ярым алка төсле тезелеп рәсемгә төшкән дүрт хатын уртасында кулына чәчәк бәйләмә тоткан Нәсимәне таныгач, кинәт йомшарды һәм үзенең һәрбер хәрәкәте артыннан авызын ачкан килеш күзәтеп торучы Зәйтүнәгә ягымлы гына эндәште: - Алма апаң түгелме соң уртадагысы? (К.Нәжми)

Тема 4. Морфология буенча гомуми мәгълүмат. Морфологиянең өйрәнү предметы һәм төп төшенчәләр. Сүзнең грамматик ягын өйрәнә торган фән буларак морфология. Тел белемендә сүзләрне төркемләү принциплары. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. Исем. Сан категориясе. Килеш категориясе. Тартым категориясе. Исемнәрнең ясалыш ягыннан төрләре. Сыйфат. Сыйфатның лексик-грамматик төркемчәләре: асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфатларның төзелеше. Рәвеш. Рәвешләрнең төзелеше. Сан. Саннарның ясалышка бәйле үзенчәлекләре. Алмашлыкның лексик-грамматик төркемчәләре. Алмашлыкларның ясалышы ягыннан төрләре.

коллоквиум , примерные вопросы:

1. Грамматиканың бер тармагы буларак морфология 2. Мөстәкыйль сүз төркемнәре. 3. Исем. Грамматик категорияләре. 4. Изафә конструкция 5. Сыйфат сүз төркеме. Төркемнәре. 6. Сан сүз төркеме. Төркемчәләре. 7. Алмашлыклар, төрләре, төзелешләре. 8. Рәвешләр, төркемчәләре.

Тема 5. Фигыль. Фигыль сүз төркеменә гомуми характеристика. Фигыль категорияләренә гомуми характеристика: барлык-юклык, зат-сан, наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә. Затланышлы фигыльләр һәм затланышсыз. Фигыльләрнең төзелеше. Ияртемнәр. Хәбәрлек сүзләр. Бәйләгечләр. Бәйлекләр. Бәйлек сүзләр. Теркәгеч. Модаль сүз төркемнәре. Кисәкчә. Ымлык. Модаль сүзләр.

письменное домашнее задание , примерные вопросы:

Жөмлөгә тулы синтаксик анализ ясагыз.

Тема 6. Жөмлә кисәкләре. Жөмләнең логик-грамматик кисәкләргә бүленеше. Жөмлә кисәкләрен өйрәнүнең торышы. Жөмләнең баш, иярчен һәм модаль кисәкләргә бүленеше.

устный опрос , примерные вопросы:

1. Жөмлөгә билгеләмә бирегез. Аңлатыгыз. 2 Жөмләнең баш кисәкләре. 3.Ия, аның төрләре. 4. Хәбәр, аның төрләре. 5 Жөмләнең иярчен кисәкләре. 6 Жөмләнең модаль кисәкләре

Тема 7. Жөмлә. Жөмлэләрне төркемләү принциплары һәм жөмлә төрләре. Жөмләнең актуаль кисәкләргә бүленеше. Жөмлэдә сүз тәртибе. Гади жөмлә синтаксисы. Кушма жөмлә синтаксисы.

контрольная работа , примерные вопросы:

Жөмлэләрнең төрен билгеләгез. Уфа чорында Яруллиннар гаиләсе шагыйрь Мәжит Гафури белән дә якыннан аралашып яшәгән. Казаннан Уфага Фәйзулла Туишев һәм Фәйзи Биккинин кебек оста гармунчылар еш килә, ачык сәхнәдә конөертлар бирә. Андый концертларда Зәһидулла Яруллин, пианино яки скрипкада уйнап, гармунчыларга булыша. Шундый концертларның берсендә сәхнәгә калын кара мыеклы берәү күтәрелә. Бераз аксабрак атлавыннан аның Мәжит Гафури икәне беленә. "О-о, Казаннар килгән!" - дип, ул музыкантларны ихластан тәбрикли, өенә кунакка чакыра. Гафуриның хатыны Зәһрә ханым - жырга-моңга гашыйк кеше - аларны якты чырай, такта чөй белән дигәндәй каршы ала. Чөй белән әңгәмә арасында кунаклар "Тукай маршы"н һәм башка көйләрне яңгыраталар. (Р. Низамиев)

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к зачету:

Приложение 1.

Әүвәл әсәрендә ул, аннан сискәнеп китте моңарчы аны камаган дөнья төрле төсләрдән исләрдән күпсанлы әйберләрдән хәрәкәтләрдән тора иде шулар кинәт юк булды колак берни ишетмәс хәлгә килеп, күз алдын тоташ пәрдә каплады. Әйтерсең лә язмыш аны тереклек яралмаган жан ияләре булмаган төссез, иссез һәм шомлы тынлык хакимлек кылган бер галәм утравына илтәп ыргытты. Ул үзенең дөньядагы барлыгын сынап сул учы белән маңгаен кысып карады маңгаеның кайнарлыгын да шул сибелгән бөрчәк-бөрчәк тир тамчыларын да сизмәдә димәк аның сизү сиземләү тойгысы да юкка чыккан. Ул чеметеп карарга теләп колагына үреләргә омтылды кулы кымшанмады уч төбе киң маңгай тиресенә суырылып ябышкан иде. Биремнәр.

1. Сингармонизм законын аңлатыгыз. Тексттан мисаллар китерегез.
2. Тексттан дүрт сүз алып, тулы фонетик анализ ясагыз.
3. Беренче жөмлөдәге сүзләргә тулы лексик анализ ясагыз.
4. Соңгы жөмлөгә тулы морфологик анализ ясагыз.
5. Икенче жөмлөгә тулы синтаксик анализ ясагыз.
6. Тыныш билгеләрен куегыз. Куелышын аңлатыгыз.

7.1. Основная литература:

1. Фәтхуллова К.С. Татарча сөйләшәбез, укыйбыз, язабыз [Текст: электронный ресурс] =Говорим, читаем, пишем по-татарски : рус телендә сөйләшәчеләр өчен татар теле дәрәслеге. Башлангыч дәрәжә / К.С.Фәтхуллова, Ә.Ш.Юсупова, Ә.Н.Денмөхәммәтова. - Электронные данные (1 файл: 5,21 Мб). - (Казань: Казанский федеральный университет, 2015). - Загл. с экрана. - Режим доступа: URL:http://libweb.kpfu.ru/ebooks/10-IFMK/10_179_000943.pdf.
2. Салимова, Д. А. Двухязычие и перевод: теория и опыт исследования [Электронный ресурс] : монография / Д. А. Салимова, А. А. Тимерханов. ? М. : Флинта : Наука, 2012. ? 280 с // <http://znanium.com/bookread2.php?book=456721>
3. Плешкова, О. И. Теория литературы и практика читательской деятельности [Электронный ресурс] : учеб. пособие / О. И. Плешкова. - М. : ФЛИНТА, 2012. - 156 с // <http://znanium.com/bookread2.php?book=456331>

7.2. Дополнительная литература:

1. Основы изучения языкового менталитета: Учебное пособие / Т.Б. Радбиль. - М.: Флинта: Наука, 2010. - 328 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=205887>
2. Основы гуманитарной географии: Учебное пособие / Ю.Н. Голубчиков. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2015. - 364 с. // <http://znanium.com/bookread2.php?book=472154>

7.3. Интернет-ресурсы:

Казанский федеральный университет - http://www.kpfu.ru/main_page

Научная библиотека им. Н. И. Лобачевского Казанского федерального университета - <http://www.kpfu.ru/portal/docs/F451166139/Library.jpg>

Универсальная энциклопедия - <http://www.wikipedia.ru>

Электронная библиотечная система - <http://www.knigafund.ru>

Электронные словари - <http://www.slovari.ru>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарский язык в профессиональной коммуникации" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)
2. Сканер
3. Принтер
4. Копировальный аппарат
5. Ноутбук
6. Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 42.03.02 "Журналистика " и профилю подготовки Новые компьютерные технологии в средствах массовой информации .

Автор(ы):

Шамсутдинова Р.Р. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Хадиева Г.К. _____

"__" _____ 201__ г.